

Põllumajandusministeeriumi 2006.
aasta raamatupidamise
aastaruande õigsuse ja tehingute
seaduslikkuse audit riigi
koondaruandele hinnangu
andmiseks

Sisukord

Riigikontrolli hinnang, märkus ja tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta	3
Hinnang kontrollitud tehinguklasside kajastamise õigsusele	3
Märkus nõuete allahindamise ja lootusetuks tunnistamise kohta	3
Tähelepanek inventuuride korraldamise kohta	4
Tähelepanek põhivara arvestuse kohta	4
Hinnang majandustehingute vastavusele riigieelarve seadustele	5
Tähelepanek riigivaraseaduse järgimise kohta	5
Tähelepanek riigihangete seaduse järgimise kohta	6
Tähelepanek riigieelarve seaduse järgimise kohta	8
Tähelepanek seotud osapooltega tehtud tehingute kohta	8
Tähelepanek raamatupidamise korralduse kohta	9
Eelmise aasta auditi soovitude rakendamine	10
Riigikontrolli soovitused ja põllumajandusministri vastused	12
Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisalast	15
Auditi iseloomustus	15
Riigikontrolli varasemad auditid Põllumajandusministeeriumis	18

Riigikontrolli hinnang, märkus ja tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta

Hinnang kontrollitud tehinguklasside kajastamise õigsusele

Kontrollitud tehinguklasside raamatupidamisaruandes kajastamisel esineb vigu

1. Riigikontrolli hinnangul on kontrollitud tehinguklasside saldod kajastatud Põllumajandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruandes 31.12.2006. a seisuga olulises osas õigesti, kui jätta arvestamata punktis 3 toodud märkus nõuete kajastamise kohta.
2. Põllumajandusministeeriumi aastaaruande näitajate õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll ainult riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste tehinguklasside (vt tabel lk 16) vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri vastavatele määrustele ning raamatupidamise heale tavale.

Märkus nõuete allahindamise ja lootusetuks tunnistamise kohta

Nõudeid ei ole alla hinnatud ega lootusetuks tunnistatud

3. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (edaspidi PRIA) on kajastanud asutuse bilansis selliseid nõudeid, mis oleksid pidanud olema hinnatud ebatõenäoliselt laekuvaiks või tunnistatud lootusetuiks, kokku 13 761 055 krooni suuruses summas:
  - Ebatõenäoliselt laekuvad on Riigikontrolli hinnangul põllumajandusministri otsusega peatatud pindalatoetuste tagasinõuded kokku summas 7 801 639 krooni.
  - Lootusetuteks hindab Riigikontroll siht- ja kaasfinantseerimise tagasinõudeid kokku summas 5 959 416 krooni ettevõtete vastu, kelle suhtes oli välja kuulutatud pankrot ja korraldatud likvideerimismenetlus.

4. Riigi raamatupidamise üldeeskirja¹ kohaselt tuleb vähemalt iga kvartali lõpus hinnata nõuete laekumise tõenäosust, võttes arvesse nii bilansipäevaks teadaolevaid kui ka aruande koostamise ajaks selgunud asjaolusid, mis võivad mõjutada nõude laekumist. Riigikontrolli hinnangul ei ole PRIA täitnud üldeeskirjas sätestatud, jättes nõuded alla hindamata ja lootusetuks tunnistamata.

5. Riigikontrolli soovitusel põllumajandusministrile:

- Tagada nõuete hindamine vastavuses raamatupidamise heale tavale.
- Otsustada koostöös PRIAga pindalatoetuste tagasinõuetest loobumine või taaslustada nende tagasinõudmist.

Põllumajandusministri vastus: Nõustume Teie märkusega nõuete hindamisel. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametis on

¹ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 39 lg 1

eeltoodut arvesse võttes vähendatud toetuse nõudeid 2007. a aprilli-maikuu kohtulahendite alusel. Pindalatoetuste tagasinõuetest loobumise või tagasinõudmise otsus tehakse hiljemalt 15. oktoobriks k.a.

Tähelepanek inventuuride korraldamise kohta

Tähelepanek – auditi leid, mis summa ebaolulisuse tõttu Riigikontrolli arvamust kontrollitud tehinguklasside õigsuse kohta ei mõjuta, küll aga viitab vajakajäämistele sisekontrollisüsteemis.

Inventuuride korraldamisel Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis ning Põllumajandusuuringute Keskuses on puudusi

6. Kvaliteetselt tehtud inventuur annab kindlustunde, et asutuse varad on raamatupidamises kajastatud õigesti ja õiglaselt väärtuses. Mitmes ministeeriumi asutuses esineb puudusi inventuuride tegemisel ja inventuuri tulemuste kajastamisel raamatupidamises. Näiteks:

- PRIAs tehtud inventuuri tulemuse põhjal on Euroopa Komisjoni vastu esitatud nõude suuruseks 568 455 265 krooni, mis on bilansis 31.12.2006. a seisuga kajastatust 1 647 764 krooni väiksem. Erinevuse põhjus inventuuri tulemustest ei selgunud.
- PRIA inventuuri dokumentidest ei selgunud, et amet oleks saanud saldokinnitusi võrrelnud raamatupidamise andmetega, nagu seda nõuab riigi raamatupidamise üldeeskiri². Näiteks oli maaelu arengukava raames antavate toetuste osas mitmeid selliseid saldokinnitusi, mille puhul ei olnud võlgnik nõude saldoga nõus. Samas puudus info selle kohta, kas õige saldo on välja selgitatud.
- Inventeeritud ei ole osa põllumajandusministri otsusega peatatud PRIA pindalatoetuste tagasinõudeid, kokku summas 3 940 547 krooni.
- Põllumajandusuuringute Keskuses on põhivara inventeeritud ebakorrektselt ja osaliselt formaalselt. Inventuuri ei ole nõuetekohaselt dokumenteeritud ning pistelise järelkontrolli käigus ei olnud võimalik leida kõiki kontrollitava põhivara hulgas olnud varaühikuid. Auditi jooksul tehti keskuses kordus-inventuur, mille tulemusena vahesid tegeliku varakoguse ja raamatupidamise andmete vahel ei leitud.

7. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:** teha järelevalvet riigi raamatupidamise üldeeskirjas inventuuri läbiviimiseks kehtestatud nõuetest kinnipidamise üle.

Põllumajandusministri vastus: Asutuste juhte kohustatakse inventuuride läbiviimisel rangelt kinni pidama riigi raamatupidamise üldeeskirjas kehtestatud nõuetest. Finantsauditite läbiviimise käigus pööravad ministeeriumi ametnikud edaspidi rohkem tähelepanu inventuuride läbiviimise korraldusele ja riigi raamatupidamise üldeeskirjas kehtestatud nõuetest kinnipidamisele.

Tähelepanek põhivara arvestuse kohta

Põhivara arvestuses on vigu

8. Põllumajandusuuringute Keskuses on põhivara arvestamiseks kasutusel erinevad raamatupidamisregistrid, mis omavahel ei ühti. See on põhjustanud olulise vea raamatupidamisandmetes – põhivara

² Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 52 lg 4 p 6 ja lg 7 p 6

jääkmaksumus riigile esitatavas raamatupidamisaruandes on 31.12.2006. a seisuga 9 336 711 krooni väiksem kui põhivara arvestuseks kasutatavas raamatupidamisregistris. Samuti ei ole põhivara jaotumine erinevate raamatupidamiskontode vahel kahes registris omavahel vastavuses.

9. Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile: ühitada raamatupidamises kasutusel olevad põhivaramoodulid või võtta kasutusele ministeeriumis kasutusel olev raamatupidamisprogramm.

Põllumajandusministri vastus: Põllumajandusuuringute Keskus on võtnud kohustuse järgida auditeerimise järel koostatud abinõude plaani täideviimise kava ja kõrvaldab 2007. aasta II poolaastal raamatupidamisprogrammi moodulitevahelise erinevuse põhivara osas.

Hinnang majandustehingute vastavusele riigieelarve seadustele

Tehingud on enamasti sooritatud kooskõlas seadustega

10. Valimisse langenud majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaelarve seadusega.

Tähelepanek riigivaraseaduse järgimise kohta

Riigivaraseaduse nõudeid on rikutud

11. Ministeeriumi valitsemisala asutused ei ole riigivara kasutusele andmisel järginud alati riigivaraseaduse nõuet vältida kahju ja suurendada kasu, mida riik võib tehingutest riigivaraga saada³. Näiteks:

- Põllumajandusministeerium ja tema valitsemisala asutused on andnud elu- ja äriruume kasutusele kokku enam kui 50 juriidilisele ja eraisikule. Üürihinnad jäävad vahemikku 2–54 kr/m².
- Jõgeva Sordiaretuse Instituudis on töötajatele ning samuti endistele töötajatele antud eluruume tasuta kasutusele.

12. Pistelisel tutvumisel paikkondade äripindade üürihindadega selgus, et keskmine üürihind on vähemalt kaks, mõnel juhul isegi kuni 16 korda kõrgem kui ministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste poolt välja üüritud pindade puhul. Samu tähelepanekuid on Riigikontroll teinud juba oma varasemates auditites.

13. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:

- Võõrandada põhitegevuseks mittevajalikud ruumid või nõuda nende kasutamise eest turuhinda.
- Ühtlustada valitsemisala asutuste vara kasutusse andmise põhimõtteid ning vältida olukorda, et riik saab nimetatud tehingutest kahju.

Põllumajandusministri vastus: 2006. aastal on müüdnud valitsemisalas 20 objekti. 2007. a I poolaastal on hinnatud ministeeriumi valitsemisalas asuvate hoonete otstarbekust ja investeringute vajadusi.

---

³ Riigivaraseaduse §7 lg 3

Kasutusest vabanenud ja mittevajalikud hooned on lülitatud 2008. a müügiplaani.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. augusti 1995. a määrusega nr 285 kinnitatud riigivara kasutusse andmise korrale peavad kõik riigiasutused vara kasutusse andmiseks saama nõusoleku ministeeriumilt, kelle valitsemisalasse nad kuuluvad.

Rendi- ja üürilepingute läbivaatamine toimub pidevalt, vastavalt lepingutes sätestatud tingimustele, ja üürid viiakse kooskõlla kehtivate piirkondlike hindadega. Põhiliselt on sõlmitud lepingud mitte-bürooruumide kohta äriühingutega ja eraisikutega ning sellest tulenevad ka madalamad üürihinnad.

Jõgeva Sordiaaretuse Instituudi valduses ei ole riigivara hulka kuuluvaid kortereid. Kasutuses olevad korterid on valla omandis ja kasutuses tasuta kasutamise lepingu alusel. Instituudiga on sellel teemal vesteldud ning koostöös vallaga lõpetatakse instituudi tasuta kasutamise leping korterite osas. Lepingud sõlmitakse ümber, kus üheks pooleks on vald ja teiseks pooleks korteri otsene kasutaja e. üürnik, sest korterid kuuluvad vallale ja instituut osapoolena ei ole vajalik.

Külastemaja "Hämarik" on valla omandis ning Jõgeva Sordiaaretuse Instituut kasutab seda tasuta kasutamise lepingu alusel oma külaste majutamiseks. Kuna hoone osa haldamisega on instituudil raskusi, on alustatud lepingu lõpetamist.

Tähelepanek riigihangete seaduse järgimise kohta

Riigihange tuli 2006. a korraldada, kui eeldatav hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta oli

1) asjade ostmise või teenuste tellimise korral 300 000 krooni ja üle selle;

2) ehitustööde tellimise korral 2 miljonit krooni ja üle selle.

Riigihangete seaduse nõuetest ei ole alati kinni peetud

14. Ministeeriumi valitsemisala asutused ei ole alati järginud riigihangete seadust. Mitmes valitsemisala asutuses ei ole **riigihankemenetlusi** korraldatud, riigihanked on osadeks jaotatud, hankega määratud kaupade või teenuste maksumust on oluliselt ületatud või esitatud riigihanke-deklaratsioonid suure hiline misega. Näiteks:

- 2005. aasta lõpus korraldasid PRIA ja Veterinaar- ja Toiduamet riigihankemenetlused kütuse ostmiseks, kuid kütust on ostetud peale edukate pakkujate ka teistelt kütuseettevõtetelt kokku enam kui 800 000 krooni eest.
- Maaparandusbürood on tellinud maaparandustöid riigihanget korraldamata. Kokku on Tartu, Võru ja Jõgeva Maaparandus-büroodes selliselt tellitud teenuseid 1 259 774 krooni eest.
- Jõgeva Sordiaaretuse Instituudis ei ole riigihankemenetlust korraldatud vähemalt 3,7 miljoni krooni suuruses summas tehtud kulutustele (ehitustööd, konsultatsiooniteenused, laboritarvikute põllumajandustehnika soetamine jms). Mitmete riigihangete puhul on Riigikontrolli hinnangul hankemenetlused korraldatud formaalselt, kuna asutus oli Riigihangete Ametile esitanud ainult riigihankedeklaratsioonid ja puudus täiendav hanke-dokumentatsioon, sh pakkumised, vara üleandmise-vastuvõtmise aktid ja ostu-müügilepingud.
- Jõgeva Sordiaaretuse Instituudis ja Põllumajandusministeeriumis, aga ka PRIAs on riigihankedeklaratsioonid mitmel juhul sisestatud riigihangete registrisse isegi kuni kuus kuud pärast seda, kui edukas pakkuja täitis lepingu.

15. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:

- Kaaluda senisest suuremas mahus tsentraliseeritud hangete korraldamist.
- Pöörata valitsemisala auditeerides suuremat tähelepanu riigihangete seaduse nõuetest kinni pidamisele.

Põllumajandusministri vastus: Ministeerium on korraldanud tsentraliseeritud hangetena selliseid hankeid, mis on spetsiifilised või siis suuremahulised, et saada soodushinda. Tsentraliseeritult toimus 2006. aastal ministeeriumis ja valitsemisala riigiasutustes kasutatavate infosüsteemide kaardistamiseks ja IT strateegiaks lähteandmete koondamiseks (hange 028896) ning 2007. aastal ministeeriumi ja tema valitsemisala riigiasutuste e-teenuste kaardistamiseks (hange 037622). Ka arvutite soetamiseks on ministeerium korraldanud hanked, arvestades valitsemisala riigiasutuste vajadusi. Nii on läbi viidud hanked 2006. aastal lauarvutite (hange 025601) ja sülearvutite (hange 026181) ning 2007. aastal lauarvutite, sülearvutite ja monitoride (hange 036144) ostmiseks, kus arvestati ka valitsemisala riigiasutuste vajadusi ja sõlmitud ostumüügi lepingute kohaselt jäi väljaostmise kohustus konkreetsele asutusele. Autokütuse ostmise hankes 2006. aastal (hange 030217) andis ministeerium kõigile valitsemisala riigiasutustele võimaluse tellida krediitkaardid ja osta kütust selle hanke raames, kusjuures arved esitatakse krediitkaartide kasutajatele.

Põllumajandusministeeriumi siseauditi osakonna audiitorite poolt on perioodil 08.08–13.10.2006 auditeeritud riigihangete seaduse nõuetest kinnipidamist järgmistes Põllumajandusministeeriumi valitsusasutustes ja hallatavates riigiasutustes: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Veterinaar- ja Toiduamet, Jõudluskontrolli Keskus, Jõgeva Sordiaretuse Instituut.

Samuti on hinnatud riigihangete seaduse nõuetest kinnipidamist „Põllumajandusministeeriumi 2006. a majandusaasta kohta koostatud majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse” auditi käigus.

Auditite käigus väljatoodud tähelepanekute kohta on koostatud abinõude plaanid, kus on kokku lepitud konkreetset tegevused, vastutajad ja tähtajad.

Samuti on seoses käesoleva aasta 1. maist jõustunud uue riigihangete seadusega ministeeriumis väljatöötamisel uus riigihangete korraldamise kord ja eesmärgiks on selles korras sätestatud laiendada ka valitsemisala riigiasutustele.

Tähelepanek riigieelarve seaduse järgimise kohta

Riigiraamatupidamiskohustuslasel ei ole õigust

1) muuta riigieelarves ettenähtud kulude otstarvet⁴;

2) kasutada kapitalirenti⁵.

Riigieelarve seaduse nõuetest ei ole alati kinni peetud

16. Sarnaselt varasemate aastatega esines ka 2006. aastal riigieelarve seaduse rikkumisi:

- Riigikontrolli hinnangul ei ole PRIA talle eraldatud eelarvet kasutanud sihtotstarbeliselt, tasudes riigieelarve majanduskulude artiklilt (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud) olemuselt põhivara/investeeringute eest vähemalt 2 090 134 krooni. Sama selgus ka Jõgeva Sordiaretuse Instituudis, kus investeeringute eest on tasutud majanduskulude eelarveartiklilt 392 468 krooni.
- Põllumajandusministeerium on 2006. a ostnud PRIAle kapitalirendina serveri soetusmaksumusega 254 236 krooni. Arvestades PRIA eelarve jätkuvat alakulu ja investeeringute eelarve mahtu, ei näe Riigikontroll põhjust, miks soetati nimetatud põhivara kapitalirendi abil.

17. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:** parandada investeeringute kavandamist ning tagada, et asutuste eelarves kajastuksid põhivarade kavandatud soetused investeeringuna, mitte tegevuskuluna.

Põllumajandusministri vastus: Riigieelarve projekti koostamisel esitavad asutused oma investeeringute taotlused objektide lõikes, mille alusel taotleb ministeerium riigieelarvest raha investeeringuteks, mitte tegevuskuludeks. Pärast riigieelarve seaduse kinnitamist jaotatakse investeeringuteks eraldatud riigieelarve vahendid valitsemisala riigiasutuste lõikes investeeringutena. Ministeerium kohustab valitsemisala riigiasutuste juhte kinni pidama eelarvedistsipliinist.

Tähelepanek seotud osapooltega tehtud tehingute kohta

Majandustehinguid on tehtud seotud osapooltega

18. Jõgeva Sordiaretuse Instituut on teinud tehinguid seotud osapooltega ega ole seejuures lepingus täpsustanud tehingute sisu. Nimelt on instituut sõlminud 2006. a koostöölepingu MTÜ Sordi Arenduskeskusega, mille juhatuse esimees on samas ka Sordiaretuse Instituudi arendusosakonna juhataja. Koostöölepingus on sätestatud omavahelise koostöö üldised alused, kuid pole täpsustatud tööde sisu. Nimetatud lepingu alusel on MTÜ Sordi Arenduskeskusele 2006. aasta jooksul tasutud 255 335 krooni, kusjuures aktid tööde vastuvõtmise kohta asutusel puuduvad.

19. **Riigikontrolli soovitus põllumajandusministrile:**

- Hoiduda tehingutest seotud osapooltega, et vältida korruptsiooniohtu.
- Sõlmida kaupade ja teenuste ostmisel lepingud, et vältida hilisemaid vaidlusi ja võimalikku kahju.

⁴ Riigieelarve seadus, § 25 lg 1

⁵ Riigieelarve seadus, § 29 lg 3

Põllumajandusministri vastus: Põllumajandusminister arutas läbi ja analüüsis Riigikontrolli aktis Jõgeva Sordiaretuse Instituudi poolt sooritatud tehinguid ning rakendas seadust rikkunud ametniku suhtes „Töötajate distsiplinaarvastutuse seaduses” ette nähtud distsiplinaarkaristust.

Et riigihangete seaduses (§ 5) kohustatakse sõlmima hankelepingut kirjalikus vormis, kui selle maksumus on ilma käibemaksuta 10000 eurot ja kui lepingu maksumus jääb alla nimetatud määra, peab vorminõude kehtestama hankija, siis ministeeriumi poolt väljatöötatavas uues riigihangete korraldamise korras on kavandatud kehtestada piirmääraks 25 000 krooni ilma käibemaksuta, kus eraldi dokumendina hankelepingut ei pea vormistama kui leping täidetakse kohe. Samal ajal kestvuslepingute puhul jääb kirjaliku vormi nõue kohustuslikuks.

Tähelepanek raamatupidamise korralduse kohta

Valitsemisala raamatupidamine ei ole piisavalt koordineeritud

20. Riigikontrolli hinnangul on valitsemisala asutuste raamatupidamise korralduses mitmeid puudusi:

- Vestlustest valitsemisala asutuste raamatupidamiste eest vastutavate isikutega selgus, et valitsemisalas korraldatakse vähe erialaseid infopäevi ja valitsemisala asutuste raamatupidajate ministeeriumipoolne juhendamine on puudulik.
- Valitsemisalas kehtib ühtne raamatupidamise sise-eeskiri, kuid asutustes tõlgendatakse seda erinevalt, millest tulenevad erinevused varade arvestuse põhimõtetes (kas võtta vara arvele komplektina või kõik varad eraldi, soetusmomendi määramine jms), tööjõukulude tegemise aluseks olevas arvestuses, tulude arvestuses, kassaarvestuse nõuete tõlgendamisel jms.
- Kuna valitsemisala asutustes on kasutusel palju erinevaid raamatupidamisprogramme, tulenevad sellest mitmed probleemid: raamatupidajate vähene oskus programmiga töötada, programmide omavaheline ühitamatus ja sellest tulenev andmete käsitsi töötlemine (suur vigade oht). Raamatupidamisprogrammide kasutamisest tulenevaid vigu ja probleeme esineb maaparandusbüroodes, Põllumajandusuuringute Keskuses, PRIAs, Jõgeva Sordiaretuse Instituudis, Veterinaar- ja Toiduametis.
- Riigikontroll tuvastas mitmeid puudusi Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas olevate maaparandusbüroode majandustehingute raamatupidamises kajastamises ja tehingute seaduslikkuse osas. Eelnimetatud asutustel on sarnane põhitegevus ning kõigi nende bilansimaht kokku moodustab ligikaudu 1,3% valitsemisala bilansimahust. Riigikontroll on seisukohal, et selliste asutuste raamatupidamisarvestus on otstarbekas koondada, et vältida raamatupidamise korraldusest tulenevaid vigu.

21. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:

- Kaaluda raamatupidamise tsentraliseerimist valitsemisalas seal, kus mõistlik ja vajalik (vähemalt riigi raamatupidamise

üldeeskirja⁶ kohaselt), seejuures tõhustades järelevalvet asutuste raamatupidamiskorralduse üle. Luua ministeeriumi raamatupidamisbüroosse selline kompetentsus, mis tagaks kiire, usaldusväärse ja avatud erialase suhtluse ministeeriumi ja valitsemisala asutuste vahel.

- Kaaluda ühtse raamatupidamisprogrammi kasutuselevõttu lähiaastate jooksul, see vähendaks tunduvalt üksikasutuste kulutusi, vigade ohtu ja hõlbustaks aruandlust, järelevalvet ning juhendamist.
- Kaaluda detailsemate põhimõtete kehtestamist varade arvelevõtmise ja tähistamise osas.

Põllumajandusministri vastus: Raamatupidamiskorralduse parandamiseks planeerib ministeerium läbi viia allasutuste pearaamatupidajatele perioodiliselt infopäevi, mille raames käsitletakse raamatupidamisarvestuses esinenud puudusi.

Ministeerium on 2007. a I poolaastal analüüsinud erinevaid lahendusi ja teinud ettevalmistavaid tegevusi valitsemisala üheliigiliste riigiasutuste raamatupidamise tsentraliseerimiseks ja ministeeriumis kasutusoleva raamatupidamisprogrammi juurutamiseks.

Varade arvelevõtmisel ja tähistamisel kehtivatest eeskirjadest veelgi detailsemate juhiste kehtestamist kaalume edaspidises töös.

Eelmise aasta auditi soovitude rakendamine

22. Eelmise aasta auditi aruandes „Põllumajandusministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruande hinnangu andmiseks” tehtud ettepanekute järelkontrollil selgusid järgmised asjaolud:

- PRIA nõudeid ja kohustusi inventeeriti küll olulises osas, kuid inventuuri korralduses esineb endiselt puudusi (vt p 3 ja 6).
- Ka 2006. aastal on antud riigivara kasutusele riigile ebasoodsail tingimustel (vt p 11 ja 12).
- Ka 2006. aastal esines Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutustes puudusi riigihangete seaduse järgimises (vt p 14).
- PRIA eelarveülejäak suurenes 2006. aastal veel 398 miljoni võrra ning sarnaselt 2005. aastaga on investeringuid tehtud tegevuskulude eelarveartiklilt (vt p 16).
- Jõgeva Sordiaaretuse Instituut osutab endiselt majutusteenust külalistemajas Hämarik. Riigikontrolli hinnangul ei ole majutusteenuse osutamine seotud asutuse põhitegevusega, samuti töötab külalistemaja kahjumiga ning see tuleks lõpetada. Samale seisukohale jääb Riigikontroll ka käesolevas auditis, kuivõrd ei

---

⁶ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 7 lg 7

Põllumajandusministeerium ega ka Jõgeva Sordiaretuse Instituut ei ole külalistemaja kasutuslepingut lõpetanud.

- Eelmisel aastal tegi Riigikontroll tähelepaneku oluliste puuduste kohta PRIA sisekontrollisüsteemis ja raamatupidamisarvestuse korralduses seoses arvestuse killustatuse ja vastutuse hajutatusega, aga ka seoses mitme üksteisega mitteühtiva raamatupidamisprogrammi kasutamisega. 2006. aastal korrastas PRIA oma raamatupidamist selliselt, et vastutus ameti raamatupidamise eest on koondatud raamatupidamise osakonna juhatajale ning alates 1. oktoobrist 2006 võeti ametis kasutusele ühtne raamatupidamisprogramm, mida jätkuvalt täiustatakse ning arendatakse.
- Ka teisi Riigikontrolli soovitusi on ministeerium ja tema valitsemisala asutused arvesse võtnud.

/allkirjastatud digitaalselt/

Tarmo Olgo
IV auditiosakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ja põllumajandusministri vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal Põllumajandusministeeriumile mitmeid soovitusi. Minister Helir-Valdor Seeder saatis oma vastuskirja 9. juulil 2007. aastal.

Põllumajandusministri üldine kommentaar auditaruande kohta

Täname Teid läbiviidud auditi eest.

Riigikontrolli soovitused põllumajandusministriale	Põllumajandusministri vastused
<p>Nõuete allahindamine ja lootusetuks tunnistamine</p> <p>5. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministriale:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tagada nõuete hindamine vastavuses raamatupidamise heale tavale. ▪ Otsustada koostöös PRIAga pindalatoetuste tagasinõuetest loobumine või taaslustada nende tagasinõudmist. (p-d 3 ja 4) 	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Nõustume Teie märkusega nõuete hindamisel. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametis on eeltoodud arvesse võttes vähendatud toetuse nõudeid 2007. a aprilli-maikuu kohtulahendite alusel. Pindalatoetuste tagasinõuetest loobumise või tagasinõudmise otsus tehakse hiljemalt 15. oktoobriks k.a.</p>
<p>Inventuuride korraldamine</p> <p>7. Riigikontrolli soovitus põllumajandusministriale:</p> <p>Teha järelevalvet riigi raamatupidamise üldeeskirjas inventuuri läbiviimiseks kehtestatud nõuetest kinnipidamise üle. (p 6)</p>	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Asutuste juhte kohustatakse inventuuride läbiviimisel rangelt kinni pidama riigi raamatupidamise üldeeskirjas kehtestatud nõuetest. Finantsauditite läbiviimise käigus pööravad ministeeriumi ametnikud edaspidi rohkem tähelepanu inventuuride läbiviimise korraldusele ja riigi raamatupidamise üldeeskirjas kehtestatud nõuetest kinnipidamisele.</p>
<p>Põhivara arvestus</p> <p>9. Riigikontrolli soovitus põllumajandusministriale:</p> <p>Ühitada raamatupidamises kasutusel olevad põhivaramoodulid või võtta kasutusele ministeeriumis kasutusel olev raamatupidamisprogramm. (p 8)</p>	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Põllumajandusuuringute Keskus on võtnud kohustuse järgida auditeerimise järel koostatud abinõude plaani täideviimise kava ja kõrvaldab 2007. aasta II poolaastal raamatupidamisprogrammi moodulitevahelise erinevuse põhivara osas</p>
<p>Riigivaraseaduse järgimine</p> <p>13. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministriale:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Võõrandada põhitegevuseks mittevajalikud ruumid või nõuda nende kasutamise eest turuhinda. ▪ Ühtlustada valitsemisala asutuste vara kasutusse andmise põhimõtteid ning vältida olukorda, et riik saab nimetatud tehingutest kahju. (p-d 11 ja 12) 	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>2006. aastal on müüdnud valitsemisalas 20 objekti. 2007. a I poolaastal on hinnatud ministeeriumi valitsemisalas asuvate hoonete otstarbekust ja investeringute vajadusi. Kasutusest vabanenud ja mittevajalikud hooned on lülitatud 2008. a müügiplaani.</p> <p>Vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. augusti 1995. a määrusega nr 285 kinnitatud riigivara kasutusse andmise korrale peavad kõik riigiasutused vara kasutusse andmiseks saama nõusoleku ministeeriumilt, kelle valitsemisalasse nad kuuluvad.</p> <p>Rendi- ja üürilepingute läbivaatamine toimub pidevalt, vastavalt lepingutes sätestatud tingimustele, ja üürid viiakse kooskõlla kehtivate piirkondlike hindadega. Põhiliselt on sõlmitud lepingud mittebürooruumide kohta äriühingutega ja eraisikutega ning sellest tulenevad ka madalamad üürihinnad.</p> <p>Jõgeva Sordiaretuse Instituudi valduses ei ole riigivara hulka kuuluvaid kortereid. Kasutuses olevad korterid on valla omandis ja kasutuses tasuta kasutamise lepingu alusel. Instituudiga on sellel teemal vesteldud ning koostöös vallaga lõpetatakse instituudi tasuta</p>

Riigikontrolli soovitused põllumajandusministriile	Põllumajandusministri vastused
	<p>kasutamise leping korterite osas. Lepingud sõlmitakse ümber, kus üheks pooleks on vald ja teiseks pooleks korteri otsene kasutaja e. üürnik, sest korterid kuuluvad vallale ja instituut osapoolena ei ole vajalik.</p> <p>Külastemaja "Hämarik" on valla omandis ning Jõgeva Sordiaretuse Instituut kasutab seda tasuta kasutamise lepingu alusel oma külaliste majutamiseks. Kuna hoone osa haldamisega on instituudil raskusi, on alustatud lepingu lõpetamist.</p>
<p>Riigihangete seaduse järgimine</p> <p>15. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministriile:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaaluda senisest suuremas mahus tsentraliseeritud hangete korraldamist. ▪ Pöörata valitsemisala auditeerides suuremat tähelepanu riigihangete seaduse nõuetest kinni pidamisele. (p 14) 	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Ministeerium on korraldanud tsentraliseeritud hangetena selliseid hankeid, mis on spetsiifilised või siis suuremahulised, et saada soodushinda. Tsentraliseeritult toimus 2006. aastal ministeeriumis ja valitsemisala riigiasutustes kasutatavate infosüsteemide kaardistamiseks ja IT strateegiaks lähteandmete koondamiseks (hange 028896) ning 2007. aastal ministeeriumi ja tema valitsemisala riigiasutuste e - teenuste kaardistamiseks (hange 037622). Ka arvutite soetamiseks on ministeerium korraldanud hanked, arvestades valitsemisala riigiasutuste vajadusi. Nii on läbi viidud hanked 2006. aastal lauaarvutite (hange 025601) ja sülearvutite (hange 026181) ning 2007. aastal lauaarvutite, sülearvutite ja monitoride (hange 036144) ostmiseks, kus arvestati ka valitsemisala riigiasutuste vajadusi ja sõlmitud ostumüügi lepingute kohaselt jäi väljaostmise kohustus konkreetsele asutusele. Autokütuse ostmise hankes 2006. aastal (hange 030217) andis ministeerium kõigile valitsemisala riigiasutustele võimaluse tellida krediitkaardid ja osta kütust selle hanke raames, kusjuures arved esitatakse krediitkaartide kasutajatele.</p> <p>Põllumajandusministeeriumi siseauditi osakonna audiitorite poolt on perioodil 08.08–13.10.2006 auditeeritud riigihangete seaduse nõuetest kinnipidamist järgmistes Põllumajandusministeeriumi valitsusasutustes ja hallatavates riigiasutustes:</p> <p>Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet, Veterinaar- ja Toiduamet, Jõudluskontrolli Keskus, Jõgeva Sordiaretuse Instituut.</p> <p>Samuti on hinnatud riigihangete seaduse nõuetest kinnipidamist „Põllumajandusministeeriumi 2006. a majandusaasta kohta koostatud majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse“ auditi käigus.</p> <p>Auditite käigus väljatoodud tähelepanekute kohta on koostatud abinõude plaanid, kus on kokku lepitud konkreetseid tegevused, vastutajad ja tähtajad.</p> <p>Samuti on seoses käesoleva aasta 1. maist jõustunud uue riigihangete seadusega ministeeriumis väljatöötamisel uus riigihangete korraldamise kord ja eesmärgiks on selles korras sätestatud laiendada ka valitsemisala riigiasutustele.</p>
<p>Riigieelarve seaduse järgimine</p> <p>17. Riigikontrolli soovitus põllumajandusministriile:</p> <p>Parandada investeeringute kavandamist ning tagada, et asutuste eelarves kajastuksid põhivarade kavandatud soetused investeeringuna, mitte tegevuskuluna. (p 16)</p>	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Riigieelarve projekti koostamisel esitavad asutused oma investeeringute taotlused objektide lõikes, mille alusel taotleb ministeerium riigieelarvest raha investeeringuteks, mitte tegevuskuludeks. Pärast riigieelarve seaduse kinnitamist jaotatakse investeeringuteks eraldatud riigieelarve vahendid</p>

Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile	Põllumajandusministri vastused
	<p>valitsemisala riigiasutuste lõikes investeringutena. Ministeerium kohustab valitsemisala riigiasutuste juhte kinni pidama eelarvedistsipliinist.</p>
<p>Tehingud seotud osapooltega</p> <p>19. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoiduda tehingutest seotud osapooltega, et vältida korrupsiooniohtu. ▪ Sõlmida kaupade ja teenuste ostmisel lepingud, et vältida hilisemaid vaidlusi ja võimalikku kahju. (p 18) 	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Põllumajandusminister arutas läbi ja analüüsis Riigikontrolli aktis Jõgeva Sordiaaretuse Instituudi poolt sooritatud tehinguid ning rakendas seadust rikkunud ametniku suhtes "Töötajate distsiplinaarvastutuse seaduses" ette nähtud distsiplinaarkaristust.</p> <p>Et riigihangete seaduses (§ 5) kohustatakse sõlmima hankelepingut kirjalikus vormis, kui selle maksumus on ilma käibemaksuta 10 000 eurot ja kui lepingu maksumus jääb alla nimetatud määra, peab vorminõude kehtestama hankija, siis ministeeriumi poolt väljatöötatavas uues riigihangete korraldamise korras on kavandatud kehtestada piirmääraks 25000 krooni ilma käibemaksuta, kus eraldi dokumendina hankelepingut ei pea vormistama kui leping täidetakse kohe. Samal ajal kehtvuslepingute puhul jääb kirjaliku vormi nõue kohustuslikuks.</p>
<p>Raamatupidamise korraldus</p> <p>21. Riigikontrolli soovitused põllumajandusministrile:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaaluda raamatupidamise tsentraliseerimist valitsemisalas seal, kus mõistlik ja vajalik (vähemalt riigi raamatupidamise üldeeskirja⁷ kohaselt), seejuures tõhustades järelevalvet asutuste raamatupidamiskorralduse üle. Luua ministeeriumi raamatupidamisbüroosse selline kompetentsus, mis tagaks kiire, usaldusväärse ja avatud erialase suhtluse ministeeriumi ja valitsemisala asutuste vahel. ▪ Kaaluda ühtse raamatupidamisprogrammi kasutuselevõttu lähiaastate jooksul, see vähendaks tunduvalt üksikasutuste kulutusi, vigade ohtu ja hõlbustaks aruandlust, järelevalvet ning juhendamist. ▪ Kaaluda detailsemate põhimõtete kehtestamist varade arvelevõtmise ja tähistamise osas. (p 20) 	<p>Põllumajandusministri vastus:</p> <p>Raamatupidamiskorralduse parandamiseks planeerib ministeerium läbi viia allasutuste pearaamatupidajatele perioodiliselt infopäevi, mille raames käsitletakse raamatupidamisarvestuses esinenud puudusi.</p> <p>Ministeerium on 2007. a I poolaastal analüüsinud erinevaid lahendusi ja teinud ettevalmistavaid tegevusi valitsemisala üheliigiliste riigiasutuste raamatupidamise tsentraliseerimiseks ja ministeeriumis kasutuseloleva raamatupidamisprogrammi juurutamiseks.</p> <p>Varade arvelevõtmisel ja tähistamisel kehtivatest eeskirjadest veelgi detailsemate juhiste kehtestamist kaalume edaspidises töös.</p>

⁷ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 7 lg 7

Ülevaade Põllumajandusministeeriumi valitsemisalast

Põllumajandusministeeriumi ülesandeks on kavandada ja viia ellu maaelu poliitikat, põllumajanduspoliitikat, kalanduspoliitika kalamajandust puudutavat osa ning põllumajandustoodete kaubanduspoliitikat; koordineerida toidu ohutuse ja nõuetekohasuse tagamine; loomatervise ja -kaitse ning taimetervise ja -kaitse alast tegevust, põllumajandusteadus- ja arendustegevuse ning põllumajandushariduse korraldamist ja asjakohaste õigusaktide eelnõude koostamist.

Põllumajandusministeeriumi valitsemisala 2006. a majandusaasta raamatupidamise aastaaruandesse on konsolideeritud Põllumajandusministeeriumi kui üksikasutuse ning Põllumajandusministeeriumi valitsemisala 26 riigiasutuse (raamatupidamiskohustuslase üksuse) 2006. aasta raamatupidamise andmed.

Auditeeritud perioodil oli põllumajandusministriks Ester Tuiksoo (alates 05.04.2007. a Helir-Valdor Seeder) ja kantsleriks Ants Noot. Põllumajandusministeeriumi majandusaasta aruande õigsust kinnitasid oma allkirjaga Helir-Valdor Seeder ja Ants Noot.

Põllumajandusministeeriumi eelarve kassakulud olid 2006. aastal 2,82 miljardit krooni, mis on 2005. aastaga võrreldes kasvanud 20%, seda peamiselt ELi saadud toetuste ja Eesti-poolse välisabi kaasfinantseerimise tõttu. Põllumajandusministeeriumi konsolideeritud bilansimaht on 31.12.2006. a seisuga 1,82 miljardit krooni, mis võrreldes 2005. a vähenes 20%, eeskätt PRIA Euroopa Liidu põllumajandustoetustega seotud nõuete vähenemise tõttu.

Auditi iseloomustus

Riigieelarve seaduse järgi peab Riigikontroll andma hinnangu riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele.

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks on anda hinnang riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande seisukohalt olulistele Põllumajandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruande näitajatele ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkusele. Auditi eesmärgiks ei olnud hinnangu andmine ministeeriumi raamatupidamise aruandele tervikuna ja kõigi tehingute kohta, samuti ka raamatupidamisarvestuse- ja aruandluse üldisele korraldusele ministeeriumi valitsemisalal. Riigieelarve seaduse kohaselt on see ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku ülesandeks.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2006. a seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2006. a seisuga Põllumajandusministeeriumile;
- tehingud või sündmused toimusid 2006. aastal;
- kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;
- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades;
- tehingud või sündmused on olulises osas kooskõlas olulisemate asjakohaste regulatsioonidega.

Tähelepanekud, mis ei mõjuta hinnangu andmist, esitatakse ministeeriumi, PRIA, Veterinaar- ja Toiduameti, Põllumajandusuuringute Keskuse, Jõgeva Sordiaretuse Instituudi ja Jõgeva, Tartu ning Võru maaparandusbüroode juhtkonnale märgukirjaga.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Põllumajandusministeeriumi aastaaruande näitajate õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll kontrollitud tehinguklasside vastavust raamatupidamise heale tavale, raamatupidamise seadusele ning rahandusministri vastavatele määrustele.

Tabel. Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised ministeeriumi aastaaruande kirjed ja saldod

Tehinguklassid	Tehinguklassi saldo ministeeriumi valitsemisala 2006. a raamatupidamise aastaaruandes, kr
Muud nõuded ja ettemaksud (nii lühi- kui ka pikaajalised)	676 587 706
Varud	11 099 054
Osalused konsolideerimisgrupi ja sidusüksustes	558 405 277
Materiaalne ja immateriaalne põhivara, kinnisvarainvesteeringud, bioloogiline vara	558 636 662
Lühiajalised kohustused	999 838 458
Sihtfinantseerimine	79 796 624
Kaupade ja teenuste müük	100 217 454
Saadud toetused	1 145 108 213
Antud toetused	1 838 342 185
Tööjõukulud	292 524 607
Majandamiskulud	278 802 270

Hinnangu andmisel tehingute seaduslikkusele kinnitab Riigikontroll, et kontrollitud tehingud on sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaelarve seadusest. Lisaks moodustati valim, et kontrollida, kas majandustehingud on kooskõlas riigihangete seaduse ning riigivaraseadusega.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisid audiitorid väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi.

Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Põllumajandusministeeriumi aastaaruande näitajate ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkuse kohta. Riigikontroll ei anna arvamust ministeeriumi raamatupidamisaruande kohta tervikuna ja ministeeriumi kõigi tehingute kohta, kuna see ei olnud auditi eesmärgiks.

Auditi lõpetamise aeg:

Audit lõpetati 2007. aasta mai lõpuks.

Auditi meeskond:

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Inga Häkkinen ja audiitor Jaana Tõnisson.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on OSIV-2-1.4/07/51.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemad auditid Põllumajandusministeeriumis

04.06.2007 – Põllumajandustootmise ja maaelu arendamiseks antud toetuste tulemuslikkus

14.08.2006 – Põllumajandusministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruande hinnangu andmiseks

28.04.2006 – Riigi tegevus rapsi ja biodiislikütusega seotud küsimuste käsitlemisel

03.11.2005 – Põllumajandusministeeriumi valitsemisel olevate, riigiasutustele mittevajalike hoonete ja maa kasutamine

23.08.2005 – Põllumajandusministeeriumi valitsemisala raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

29.06.2005 – Riigi viljareservi moodustamise ja hoidmise korraldus

01.06.2005 – Eesti riigiasutuste tegevus Euroopa Liiduga liitumise ajaks üleliigsete suhkrubarude tekkimise vältimiseks

23.05.2005 – Põllumajandusuuringute Keskuse majandustegevus 2004. aastal

22.03.2005 – Maaparandussüsteemi hooldustoetus

08.02.2005 – Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee